

УДК 811.111'255.4

DOI 10.32999/ksu2663-3426/2019-1-36

РЕАЛЬНІ ТА ОПТИМАЛЬНІ МЕТОДИ ВІДТВОРЕННЯ РЕАЛІЙ У ПЕРЕКЛАДІ**Фролова Ірина Євгенівна,**

доктор філологічних наук, доцент,
професор кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
irinafrolova37@gmail.com
orcid.org/0000-0002-9260-229X

Кабірі Магда Хуссейн,

кандидат філологічних наук,
викладач кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
margaritakabire@gmail.com
orcid.org/0000-0003-3664-4660

Котляров Дмитро Миколайович,

старший викладач кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Kotlyar.dmitr@gmail.com
orcid.org/0000-0002-7389-0249

У статті увагу зосереджено на аналізі перекладу реалій літературних творів детективного жанру А. Крісті. Зокрема, досліджено англо-український та англо-російський переклад реалій. Матеріалом дослідження слугували реалії з двох детективних романів А. Крісті ("A Murder is Announced", "And Then There Were None") та їхні еквіваленти із сімох перекладів цих романів українською й російською мовами, здійснених різними перекладачами. Романи А. Крісті є прикладами класичних літературних творів детективного жанру. Будучи написаними в першій половині ХХ ст., вони рясніють реаліями тогочасної Британії, за рахунок чого створюється багате специфічне культурне тло. У цьому дослідженні реалію розуміємо як об'єкт, явище чи подію, сформовану в певній культурі, та відповідну мовну одиницю – його/її назву. У перекладознавчих студіях є різні класифікації способів відтворення реалій. З огляду на «культурний поворот» як сучасний перекладацький підхід можна виокремити два методи відтворення реалій: 1) передачу змісту реалії найбільш повно й точно; 2) відтворення її культурного колориту. Упровадження обох методів дає в результаті адекватний переклад. У досліджених перекладах таких прикладів багато, проте є й інші: у низці випадків зміст реалії передано з певними втратами (або взагалі він є незрозумілим), в інших прикладах культурний колорит або взагалі втрачено, або чітко не передано. Можлива оптимізація відтворення реалій, на наше переконання, полягає в більш продуктивному використанні паракладу, а саме виноску, які в досліджених перекладах трапляються оказіонально.

Ключові слова: переклад, реалія, методи відтворення, літературні твори детективного жанру.

REAL AND OPTIMAL METHODS OF RENDERING REALIA IN TRANSLATION**Frolova Iryna Yevhenivna,**

Doctor of Philology, Associate Professor,
Full Professor at the Mykola Lukash Translation Studies Department
V. N. Karazin Kharkiv National University
irinafrolova37@gmail.com
orcid.org/0000-0002-9260-229X

Kabiri Magda Hussein,

Candidate of Philology,
Lecturer at the Mykola Lukash Translation Studies Department
V. N. Karazin Kharkiv National University
margaritakabire@gmail.com
orcid.org/0000-0003-3664-4660

Kotlyarov Dmytro Mykolayovych,

Senior Lecturer at the Mykola Lukash Translation Studies Department

V. N. Karazin Kharkiv National University

Kotlyar.dmitr@gmail.com

orcid.org/0000-0002-7389-0249

This article focuses on analyzing the translation of realia of literary works of detective genre by A. Christie. In particular, English-Ukrainian and English-Russian translation of realia is subjected to analysis. The data samples include the realia from two detective novels by Agatha Christie ("A Murder is Announced", "And Then There Were None") and their equivalents from seven translations of these novels into the Ukrainian and the Russian languages by different translators. The novels by A. Christie are the examples of classical literary works of detective genre. Written in the first part of the XX century, they abandon in realia of Britain of that time, which accounts for creating a culturally rich and specific background. In this study realia is approached as an object, phenomenon or event, formed within a certain culture, and the corresponding language unit – its name. In translation studies there exist different classifications of the ways of rendering realia. With regard to the "cultural turn" as a recent development of translation studies, two methods of rendering realia can be distinguished: 1) rendering the content of realia (most fully and precisely); 2) rendering its cultural coloring. Employing both methods results in the most adequate translation. In the translations under study such cases are numerous, but there are also others: in a number of examples the content of realia is rendered with certain losses (or is even unclear), in other cases the cultural coloring is either lost altogether or not distinct enough. The possible optimization of rendering realia, as we see it, can be a more productive use of paratranslation, footnotes, in particular, which in the analysed translations was employed occasionally.

Key words: translation, realia, methods of rendering, literary works of detective genre.

1. Вступ

У наш час переклад трактується як засіб міжкультурної комунікації, діалог різних культур, що висуває на перший план дослідницької уваги не суто мовні, а лінгвокультурні розбіжності вихідного й цільового тексту. На зламі переходу до глобалізації в побудові «Великої культури» її визначальною особливістю стає не «культурна уніфікація», як то передбачали автори антиутопій, а «структурна двоєдність», «здатність бути водночас єдиною та бінарною», можливість збереження й розвитку різних мов і культур (Лотман, 1991: 11). У перекладознавчих студіях відбувається «культурний поворот» (Баснетт, Лефевр, 1990), що зумовлює посилення уваги до культурного складника перекладу, вивчення взаємозв'язку мови й культури в процесі перекладу. З позицій «культурного повороту» сфера перекладознавчих студій значно розширюється, оскільки в ній відкриваються нові обрії досліджень (Ян, Хуан, 2014), а також виникають нові можливості осмислення традиційних перекладознавчих проблем.

Актуальність дослідження вбачаємо саме в аналізі відтворення реалій із позицій «культурного повороту», що дає змогу трактувати успішність перекладу в термінах не лише передачі предметного змісту реалії, а й збереження її культурної забарвленості.

Метою роботи є з'ясування реальних (використаних перекладачами) та оптимальних методів відтворення реалій в англо-українському й англо-російському перекладі.

Для досягнення поставленої мети необхідне виконання таких завдань:

– уточнення розуміння реалії як об'єкта перекладознавчих студій;

– опис використаного в роботі матеріалу;

– аналіз застосованих авторами методів відтворення реалій із позиції передачі предметного змісту;

– виявлення збереження чи втрати культурної специфіки реалій у перекладі;

– формулювання власної думки щодо можливостей оптимізації перекладу реалій.

Об'єктом дослідження були реалії текстів оригіналу та їхні відповідники в перекладі, а предметом – успішність відтворення предметного змісту та культурного колориту реалій у перекладах.

Матеріалом дослідження слугували реалії англomовних художніх творів детективного жанру А. Крісті (Крісті, 2016b; Крісті, 2015) та їхніх перекладів українською (Крісті, 1971; Крісті, 2017; Крісті, 2010) і російською мовами (Крісті, 1991; Крісті, 2016a; Крісті, 1984a; Крісті 1984b; Крісті, 2008).

2. Реалія як об'єкт перекладознавчих студій

Перекладу реалій присвячено вже чимало досліджень, проте поняття реалії трактується науковцями не зовсім однозначно: деякі автори розуміють реалії як явища суто мовної природи (реалія – це варіативна категорія, пов'язана з процесом переважно бінарного зіставлення мов на лексичному та фразеологічному рівнях (Зорівчак, 1989: 49)), тоді як інші наголошують на лінгвокультурній суті реалій як мовних одиниць, що є носіями національно-культурного колориту, оскільки називають об'єкти, властиві культурі народу (Влахов, Флорін, 1980:

47). Ми підтримуємо другу позицію та акцентуємо на культурній забарвленості позначуваного об'єкта, який, власне, і є реалією (події культурного та суспільного життя країни, традиції, звичаї, географічні об'єкти, предмети побуту, твори мистецтва, громадські установи й заклади тощо (Вайсбурд, 1972: 98–100)). Водночас слідуємо традиції перекладознавчих студій, згідно з якою терміном «реалія» позначають як сам культурно-специфічний об'єкт, так і його мовне втілення – назву цього об'єкта. Відповідно, реалію розуміємо як двоїсту сутність: це об'єкт, сформований у культурній практиці певного народу, знання про який міститься у свідомості представників цього народу, та актуалізація цього об'єкта мовою, якою послуговується народ.

Саме ця природа реалій зумовлює їх трактування як «безеквівалентної лексики» (Рецкер, 1982: 58), адже відсутність в інших народів знання про реалію-об'єкт зумовлює також відсутність у мові цих народів одиниць на її позначення. Проте безеквівалентність мовних одиниць-реалій не означає їх принципovu неперекладність. Навпаки, перекладознавці пропонують системи вибору для відтворення реалій, які охоплюють такі явища:

– транслітерацію та транскрипцію, гіперонімічне перейменування, дескриптивну (описову) перефразу, комбіновану реномінацію, міжмовну транспозицію на конотативному рівні, уподібнення, контекстуальне тлумачення (Зорівчак, 1989: 140);

– транскрипцію та переклад, зокрема введення неологізму (кальки, напівкальки, засвоєння, семантичного неологізму), приблизний переклад (родовидову заміну, функціональний аналог, описовий переклад), контекстуальний переклад (Влахов, Флорін, 1980: 87–92);

– транскрипцію чи транслітерацію, гіпо-гіперонімічний переклад, уподібнення, перифрастичний переклад (описовий, дескриптивний, експлікативний) (Андрєєва, Фролова, 2015: 118–122).

Цей інструментар дає змогу перекладачеві використовувати методи, яких, на наше переконання, два: максимально точно відтворення предметного змісту реалії та передача культурного колориту позначуваного. Оптимальним, очевидно, є комплексне застосування названих методів, що дає змогу максимально повно відтворити реалію засобами цільової мови.

3. Матеріал дослідження

Відтворення реалій аналізується на матеріалі одиниць, зафіксованих у детективних

романах А. Крісті та їх перекладах українською й російською мовами.

Популярність літературних творів детективного жанру зумовлює значну увагу до них, причому й поза межами країни, де написані ці твори. Особливо це стосується творів А. Крісті – «королеви» класичного англійського детективу, чії твори перекладено багатьма мовами світу.

Детективні романи А. Крісті відповідають канону класичного англійського детективу, який ґрунтується на цінностях стабільного й законслухняного суспільства з його непопушною соціальною та правовою системою, за якою злочинця обов'язково буде знайдено та покарано (Сімонс, 1990: 231).

Також до основних стандартів детективу належить буденність навколишнього середовища (Ван Дайн, *Twenty rules...*) або обстановки, умов, у яких протікають події та які є звичайними й добре знайомими читачеві (Богданов, 1990: 45).

Це означає, що події розгортаються на тлі життя людей – персонажів детективного роману, заглибленого в британську культуру з властивими їй реаліями. До того ж описаний у творах А. Крісті історичний період (перша половина ХХ ст.) – це час, у який процеси глобалізації ще не набули сьгоднішньої потужності. Таким чином, окрім майстерно побудованої інтриги, таємниці, що тримає читача в напруженні до останніх сторінок, ідеального вирішення загадки та інших привабливих рис детективних романів А. Крісті, читач її творів у перекладі отримує також доступ до знання про багато самотутніх і неповторних рис британської культури.

У дослідженні було використано два романи А. Крісті: *“And Then There Were None”* (перша назва *“Ten Little Niggers”*), датований 1939 р. (Крісті, 2015), та *“A Murder is Announced”*, що вперше надрукований у 1950 р. (Christie, 2016b).

Обидва романи належать до найбільш відомих у літературній спадщині авторки, обидва перекладені українською та російською мовами.

Перший із романів українською мовою переклали В. Хазін (Крісті, 1971) та Н. Хаєцька (Крісті, 2017), а російською мовою – Л. Беспалова (Крісті, 1991) та Н. Єкімова (Крісті, 2016а). Другий роман українською мовою переклав В. Шовкун (Крісті, 2010), а російською мовою – Т. Миролюбова (Крісті, 1984(а); Крісті, 1984(б)) та Т. Шишова (Крісті, 2008). Усі згадані перекладачі є знайомими

фахівцями, творчий доробок яких охоплює переклад багатьох інших художніх творів, у тому числі й детективного жанру.

4. Методи відтворення реалій романів А. Крісті українською та російською мовами

Аналіз перекладів фрагментів досліджених романів А. Крісті, що містять реалії, свідчить про те, що в деяких випадках перекладачі вдалися до використання методу, який дав змогу відтворити як предметний зміст реалії, так і її культурне забарвлення, наприклад:

(1) *Sheraton sideboard for Sale* (Крісті, 2016b: 4).

Продається буфет у стилі шератон (Крісті, 2010: 9).

Продается буфет в стиле шератон (Крісті, 2008: 6).

Продается буфет в стиле шератон (Крісті, 1984a: 97).

У цьому фрагменті лексична одиниця *буфет* втілює предметний зміст, тоді як культурну специфіку об'єкта передано за рахунок вислову у *стилі шератон / в стилі шератон*¹. Отже, експлікація культурної специфіки названого предмета меблів здійснюється перекладачами шляхом додавання до назви *Sheraton* словосполучення у *стилі / в стилі*.

Аналогічних прикладів серед досліджених чимало (близько 50%).

В інших фрагментах, однак, не всім перекладачам вдається настільки повне відтворення реалій, як у поданому нижче прикладі:

(2) <...> *he sat there robed in scarlet* <...> (Крісті, 2015: 133).

<...> *був у яскраво-червоній суддівській мантії* <...> (Крісті, 1971: 104).

<...> *він сидів одягнений у багряне* <...> (Крісті, 2017: 211).

<...> *судья был в судейской мантии* <...> (Крісті, 1991: 117).

<...> *на нём была красная мантия* <...> (Крісті, 2016a: 171).

У цьому фрагменті комплексний метод використано у варіанті перекладу *яскраво-червона суддівська мантія*, який описує як сам об'єкт (*суддівська мантія*), так і його культурну специфіку (колір). Варіант перекладу *багряне* не дає уявлення ні про предметний зміст реалії, ні про її культурний колорит: не зрозуміло, що саме багряне вдягнув суддя, а отже, залишається невідомим той факт, що суддівська мантія в англійському суді має

саме такий колір. У двох інших варіантах перекладу фіксуємо часткові втрати у відтворенні реалій: *судейская мантия* передає предметний зміст реалії, проте відсутність згадки про колір свідчить про втрату культурного компонента; *красная мантия* є варіантом, найбільш близьким до оптимального, однак відсутність лексичної одиниці *судейская* може спричинити нерозуміння того, що цей одяг є обов'язковим для британського судді.

Варто зазначити, що в деяких фрагментах перекладачі віддали перевагу добору таких відповідників, які є зрозумілими читачеві, наприклад:

(3) *Mrs. Rogers' yard measure discovered in the kitchen dresser assisted them* (Крісті, 2015: 83).

Вони знайшли у шафі для білизни *сантиметр* місіс Роджерс і попереміряли всі простінки (Крісті, 1971: 46).

На допомогу взяли *складний ярд* місіс Роджерс, який знайшли у буфеті на кухні (Крісті, 2017: 129).

В кухонном шкафу назвали *сантиметр* місіс Роджерс і перемерили все простінки (Крісті, 1991: 72).

В шкафу на кухні нашла *рулетка* місіс Роджерс, но и с её помощью не удалось обнаружить никаких потайных помещений (Крісті, 2016a: 105).

Відомо, що ярд є мірою довжини (91,44 см (*Yard. Cambridge Dictionary*)), яка використовується у Великій Британії, а *yard measure* – це вимірювальна стрічка (або рулетка), довжина якої дорівнює трьом ярдам (*Yard Measure. The Free Dictionary*). Із чотирьох перекладачів троє застосували функціональний аналог – *сантиметр, рулетка*, а одна (Н. Хаєцька) використала словосполучення *складний ярд*. Який зі способів є оптимальним, досить важко визначити: функціональний аналог дає читачеві чітке уявлення про об'єкт, проте в цьому разі повністю втрачається культурний колорит, тоді як словосполучення *складний ярд* цей колорит зберігає, однак стосовно предметного змісту реалії залишаються сумніви щодо того, чи зможе читач його зрозуміти.

У розглянутих прикладах перекладачам (хоча й не всім) вдається відтворити культурну специфіку реалій, проте в багатьох фрагментах її повністю втрачено, оскільки використано метод передачі лише предметного змісту, наприклад:

(4) *On the main terrace, Mr. Justice Wargrave sat huddled in a porter's chair* (Крісті, 2015: 80).

На терасі суддя Уоргрейв спочивав у *кріслі*, схиливши голову на груди (Крісті, 1971: 44).

¹ Т. Шератон у XVIII–XIX ст. розробив особливий англійський стиль меблів, відомий під назвою *Sheraton* (Шератон, *Classical Revival*...).

На головній терасі у **високому кріслі**, зсунувшись, сидів суддя *Воргрейв* (Крісті, 2017: 123).

На площадке в **плетеному кресле** сидел судья *Уоргрейв* (Крісті, 1991: 69).

На главной террасе расположился в **кресле** судья *Уоргрейв* (Крісті, 2016а: 99).

У цьому фрагменті справді йдеться про крісло, проте родовидова заміна, навіть із певними варіаціями (*високе крісло, плетене кресло*), не дає розуміння того, що таке крісло з високою закритою спинкою, яке стояло біля входу до маєтку, було призначене для швейцара (*porter*) та мало захищати його від холоду (*Porter's Chair. Wikipedia*). Дескрипція або пояснення в перекладі здаються зовсім не зайвими.

Схожим є також такий приклад:

(5) *You know, like a Priest's Hole in old manor houses* (Крісті, 2015: 154).

Він, певно, спорудив собі **схованку** (Крісті, 1971: 86).

Знаєте, **секретне місце**, як у старовинних маєтках (Крісті, 2017: 244).

Знаете, наподобие тех **тайников** в старых усадьбах, где прятали католических священников (Крісті, 1991: 135).

<...> **знаете**, вроде **священнической норы**, как в старых поместьях (Крісті, 2016а: 197).

При цьому родовидова заміна (*схованка, секретне місце*) кореспондує з методом передачі предметного змісту реалії, тоді як калькування (*священническая нора*) відтворює цей зміст меншою мірою та частково передає культурну специфіку реалії, оскільки дає читачеві зрозуміти, що в старих маєтках були такі «нори» для священників. Навіть найбільш вдалий дескриптивний приклад (*тайников, <...> где прятали католических священников*) залишає читача без розуміння того, що католицьких священників ховали в часи правління Єлизавети I, яка переслідувала їх за спробу заколоту, призначеного позбавити її влади, унаслідок чого в будинках католиків з'явилися такі схованки (*Джонсон, Priests' holes...*). У цьому фрагменті, на нашу думку, варто було б використати елемент парапекладу, подавши виноску, що містила б подану інформацію. У такому разі і родовидова заміна, і калькування набули б більш оптимального характеру.

Відсутність виносок призводить до того, що навіть за умов, коли перекладачі вдаються до комплексного методу та передають зміст реалії і її культурний колорит, у читача формується не зовсім точне уявлення про позначуване, наприклад:

(6) *A Coroner's jury may bring it in suicide – or accidental death* (Крісті, 2016b: 94).

Журі присяжних само вирішить, що то було: самогубство чи смерть унаслідок нещасливого випадку (Крісті, 2010: 74).

Коллегія присяжних решит, признать это самоубийством или расценить как несчастный случай (Крісті, 2008: 52).

Коллегія присяжних решит, признавать это самоубийством или несчастным случаем (Крісті, 1984(б): 49).

Журі присяжних / колегія присяжних не є повним еквівалентом *Coroner's jury*: цей англomовний юридичний термін вживається на позначення групи людей (присяжних), які мають шляхом голосування вирішити, чи достатніми й обґрунтованими є докази, зібрані коронером у процесі розслідування вбивства, щоб обвинувачений постав перед судом (*Coroner's jury, Encyclopedia Britannica*).

Аналогічним є також такий приклад:

(7) *I'm an ex-CID man* (Крісті, 2015: 42).

Я колишній співробітник відділу по розслідуванню кримінальних справ Скотланд-Ярду (Крісті, 1971: 23).

Я колишній працівник карного розшуку (Крісті, 2017: 63).

Я – бывший чиновник отдела по расследованию уголовных дел Скотленд-Ярда (Крісті, 1991: 35).

Я служил в уголовном розыске, раньше (Крісті, 2016а: 40).

CID-man (Criminal investigation department-man) – це детектив, який працює в штатському, збираючи докази про скоєні злочини (*Scotland Yard, Encyclopedia Britannica*), тобто не просто «*працівник карного розшуку*», а співробітник спеціального підрозділу, який діє в особливий спосіб.

Серед проаналізованих фрагментів виноску під час передачі реалії ми зафіксували лише в одному випадку в двох російських перекладах:

I'll set the S.P.C.A. after you (Крісті, 2016b: 240).

Я звернуся в Товариство захисту тварин зі скаргою на вас (Крісті, 2010: 174).

Я направлю на вас ОБЖОЖ (Крісті, 2008: 181).

Я буду жаловаться в ОБЖОЖ (Крісті, 1984 (а): 98).

Абревіатура *ОБЖОЖ* у виносці подана в повній формі: *Общество борьбы против жестокого обращения с животными*.

Однак у цьому прикладі заміна в українському перекладі абревіатури словосполу-

ченням *Товариство захисту тварин* також видається цілком адекватною.

Аналіз прикладів свідчить про те, що відтворення реалій навіть досвідченими перекладачами не завжди здійснюється оптимальним методом, оскільки часом не повністю або не точно передається предметний зміст, нерідко втрачається культурний колорит реалії.

5. Висновки

Таким чином, методи, використані перекладачами для відтворення реалій детективних романів А. Крісті українською та російською мовами, не завжди є оптимальними.

По-перше, нерідко перекладачі тяжіють до методу передачі предметного змісту реалії (як правило, за допомогою родовидової заміни), у цьому випадку реалія не відтворюється як така, оскільки позначуване втрачає культурний колорит.

По-друге, використовуючи метод, що дає змогу відтворювати культурну специфіку позначуваного, перекладачі нерідко вимушено передають предметний зміст реалії неповно, неточно та/або не (зовсім) зрозуміло для читача.

На наше переконання, меті оптимізації перекладу реалій може слугувати ширше застосування параперекладу, а саме виноска, які в проаналізованому матеріалі трапилися okazіонально. Це дало б можливість, наприклад, відтворення предметного змісту реалії в тексті (за допомогою родовидової заміни) та відтворення її культурного смислу у виносці.

Перспективу дослідження вбачаємо у вивченні використання паратекстових елементів (виноска) у перекладі реалій інших літературних творів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андреева В., Фролова І. Особливості англо-українського перекладу стилістично знижених лексичних одиниць (на матеріалі перекладів роману «Над прірвою у житі»). *In Statu Nascedi: теоретичні та прагматичні проблеми перекладознавства* : збірник студентських статей. Харків : НТМТ, 2015. Вип. 16. С. 8–14.
2. Богданов В. Речевое общение: прагматические и семантические аспекты. Львов : ЛГУ, 1990. 88 с.
3. Вайсбурд М. Реалии как элемент страноведения. *Русский язык за рубежом*. 1972. № 3. С. 98–100.
4. Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе. Москва : Международные отношения, 1980. 341 с.
5. Зорівчак Р. Реалія і переклад: на матеріалі англомовних перекладів української прози. Львів : ЛНУ, 1989. 215 с.
6. Лотман Ю. В точке поворота. А. Блок и русский пост-символизм : тезисы докладов научной конференции, г. Таллинн, 22–24 марта 1991 г. Таллинн, 1991. С. 9–14.
7. Рецкер Я. Пособие по переводу с английского языка на русский язык. Москва : Просвещение, 1982. 159 с.
8. Симонс Дж. Из книги «Кровавое убийство». *Как сделать детектив* / сост. А. Строев. Москва : Радуга, 1990. С. 225–246.
9. Bassnett S., Lefevere A. Translation, History and Culture. London : Printer Publishers, 1990. 133 p.
10. Coroner's jury. *Encyclopedia Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/topic/coroners-jury> (дата звернення: 18.10.2018).
11. Johnson B. Priests' holes. *Historic UK*. URL: <https://www.historic-uk.com/HistoryUK/HistoryofEngland/Priests-Holes/> (дата звернення: 18.10.2018).
12. Porter's Chair. *Wikipedia, the free encyclopedia*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Porter%27s_chair (дата звернення: 18.10.2018).
13. Scotland Yard. *Encyclopedia Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/topic/Scotland-Yard#ref96079> (дата звернення: 18.10.2018).
14. Sheraton's Th. Classical Revival Furniture Designs. URL: https://books.google.com.ua/books/about/Thomas_Sheraton_s_Classical_Revival_Furn.html?id=oH3WBSHc628C&redir_esc=y (дата звернення: 18.10.2018).
15. Van Dine S. Twenty rules for writing detective stories. URL: <http://www.thrillingdetective.com/trivia/triv288.html> (дата звернення 18.10.2018).
16. Yan C., Huang J. The Cultural Turn in Translation Studies. *Open Journal of Modern Linguistics*. 2014. № 4. P. 487–494. URL: <http://dx.doi.org/10.4236/ojml.2014.44041> (дата звернення: 18.10.2018).
17. Yard. *Cambridge Dictionary*. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/yard> (дата звернення: 18.10.2018).
18. Yard Measure. *The Free Dictionary*. URL: <https://www.thefreedictionary.com/yard+measure> (дата звернення: 18.10.2018).

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ:

19. Кристи А. Десять негрятят. *Кристи А. Сочинения* : в 10 т. / сост. Н. Богомолова. Москва : Московская штаб-квартира Международной ассоциации детективного и политического романа, 1991. Т. 9. С. 3–158.
20. Кристи А. Десять негрятят. Москва : Эксмо, 2016. 190 с.
21. Кристи А. Объявлено убийство. *Искатель. Серия «Фантастика-приключения»*. Москва : Молодая гвардия, 1984. № 5. С. 96–128.
22. Кристи А. Объявлено убийство. *Искатель. Серия «Фантастика-приключения»*. Москва : Молодая гвардия, 1984. № 6. С. 45–128.
23. Кристи А. Объявлено убийство. Москва : Эксмо, 2008. 408 с.
24. Крісті А. І не лишилось жодного. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. 288 с.
25. Крісті А. Оголошено вбивство. Харків : Книжковий Клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2010. 304 с.
26. Крісті А. Три повісті. Київ : Радянський письменник, 1971. 491 с.
27. Christie A. A Murder is Announced. New York : HarperCollins, 2016. 320 p.
28. Christie A. And Then There Were None: A Novel. London : Harper Collins, 2015. 256 p.

REFERENCES:

1. Andriieva, V., Frolova, I. (2015). Osoblyvosti anhlo-ukrainskoho perekladu stylistychno znyzhenykh leksychnykh odyntys (na materialy perekladiv romanu "Nad pryroiu u zhyti") [Features of the English-Ukrainian translation of stylistically reduced lexical units (based on the translation of the novel "The Catcher in the Rye")]. *In Statu Nascedi: teoretichni ta prahmatychni problemy perekladoznavstva*: zbirnyk studentskykh statei. Kharkiv: NTMT, issue 16, pp. 8–14 [in Ukrainian].
2. Bogdanov, V. (1990). Rechevoe obshchenie: pragmaticheskie i semanticheskie aspekty [Speech communication: pragmatic and semantic aspects]. Lvov: LGU [in Russian].
3. Vaisburd, M. (1972). Realii kak element stranovedeniia [Realities as an element of country studies]. *Russkii iazyk za rubezhom*, no. 3, pp. 98–100 [in Russian].
4. Vlahov, S., Florin, S. (1980). Neperevodimoe v perevode [Untranslatable in translation]. Moscow: Mezhdunarodnye otnosheniia [in Russian].
5. Zorivchak, R. (1989). Realii i pereklad: na materialy anhlovnykh perekladiv ukrainskoi prozy [Realism and translation: on the material of English translations of Ukrainian prose]. Lviv: LNU [in Ukrainian].
6. Lotman, Iu. (1991). V tochke povorota [At the turning point]. *A. Blok i russkii postsimvolizm: tezisy dokladov nauchnoi konferentsii* (Tallinn, March 22–24, 1991). Tallinn, pp. 9–14 [in Russian].
7. Retsker, Ia. (1982). Posobie po perevodu s angliiskogo iazyka na russkii iazyk [Allowance for translation from English to Russian]. Moscow: Prosveshchenie [in Russian].
8. Simons, Dzh. (1990). Iz knigi "Krovavoe ubiistvo" [From the book "Bloody Murder"]. *Stroev A. (compl.). Kak sdelat detektiv*. Moscow: Raduga, pp. 225–246 [in Russian].
9. Bassnett, S., Lefevere, A. (1990). Translation, History and Culture. London: Printer Publishers [in English].
10. Coroner's jury. *Encyclopedia Britannica*. Retrieved from: <https://www.britannica.com/topic/coroners-jury> [in English].
11. Johnson, B. Priests' holes. *Historic UK*. Retrieved from: <https://www.historic-uk.com/HistoryUK/HistoryofEngland/Priests-Holes/> [in English].
12. Porter's Chair. *Wikipedia, the free encyclopedia*. Retrieved from: https://en.wikipedia.org/wiki/Porter%27s_chair [in English].
13. Scotland Yard. *Encyclopedia Britannica*. Retrieved from: <https://www.britannica.com/topic/Scotland-Yard#ref96079> [in English].
14. Sheraton's, Th. (2013). Classical Revival Furniture Designs. Retrieved from: https://books.google.com.ua/books/about/Thomas_Sheraton_s_Classical_Revival_Furn.html?id=oH3WBSHc628C&redir_esc=y [in English].
15. Van Dine, S. Twenty rules for writing detective stories. Retrieved from: <http://www.thrillingdetective.com/trivia/triv288.html> [in English].
16. Yan, C., Huang, J. (2014). The Cultural Turn in Translation Studies. *Open Journal of Modern Linguistics*, no. 4, pp. 487–494. Retrieved from: <http://dx.doi.org/10.4236/ojml.2014.44041> [in English].
17. Yard. *Cambridge Dictionary*. Retrieved from: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/yard> [in English].
18. Yard Measure. *The Free Dictionary*. Retrieved from: <https://www.thefreedictionary.com/yard+measure> [in English].
19. Kristi, A. (1991). Desiat negritiat [Ten Little Niggers]. *Kristi A. Sochineniia*: in 10 vol. / compl. N. Bogomolova. Moscow: Moskovskaia shtab-kvartira Mezhdunarodnoi assotsiatsii detektivnogo i politicheskogo romana, vol. 9, pp. 3–158 [in Russian].
20. Kristi, A. (2016a). Desiat negritiat [Ten Little Niggers]. Moscow: Eksmo [in Russian].
21. Kristi, A. (1984a). Obieavlenu ubiistvo [A Murder is Announced]. *Iskatel. Seriiia "Fantastika-prikliucheniia"*. Moscow: Molodaia gvardiia, no. 5, pp. 96–128 [in Russian].
22. Kristi, A. (1984b). Obieavlenu ubiistvo [A Murder is Announced]. *Iskatel. Seriiia "Fantastika-prikliucheniia"*. Moscow: Molodaia gvardiia, no. 6, pp. 45–128 [in Russian].
23. Kristi, A. (2008). Obieavlenu ubiistvo [A Murder is Announced]. Moscow: Eksmo [in Russian].
24. Kristi, A. (2017). I ne lyshylos zhodnoho [And Then There Were None]. Kharkiv: Knyzhkovyi Klub "Klub Simeinoho Dozvillia" [in Ukrainian].
25. Kristi, A. (2010). Oholosheno vbyvstvo [A Murder is Announced]. Kharkiv: Knyzhkovyi Klub "Klub Simeinoho Dozvillia" [in Ukrainian].
26. Kristi, A. (1971). Try povisti [Three tales]. Kyiv: Radianskyi pismennyk [in Ukrainian].
27. Christie, A. (2016b). A Murder is Announced. New York: HarperCollins [in English].
28. Christie, A. (2015). And Then There Were None: A Novel. London: Harper Collins [in English].